

Aflevering 3 - Intersectioneel feminisme, onzichtbare ziektes en Lady Gaga. Met Titia Hoogendoorn.

ML = Marie Lotte

NYD = Nydia

TITIA = Titia

NYD: Hallo leuk mens, welkom bij Damn Honey!

(INTRO TUNE)

ML: De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen.

NYD: Ik ben Nydia.

ML: Mijn naam is Marie Lotte.

NYD: Welkom bij deze derde aflevering!

ML: Vandaag hebben we spiritueel visionair Titia Hoogendoorn te gast, en je kunt haar kennen van haar YouTube-kanaal, Dingen over Dingen, de educatieve dansshow 'Wild Moves Move Wild', voor mensen die willen dansen in de club maar het misschien nog niet zo goed kunnen, en haar insta-presence, @titiahoogendoorn. Titia, welkom, vertel nog eens 1 ding over jezelf waarvan je vindt dat mensen het moeten weten!

TITIA: Ik heb sinds kort voor het eerst een morning routine.

NYD: Oooh?

TITIA: Ja, omdat ik heel veel Queer Eye heb gekeken.

NYD: Oooh, lovely.

TITIA: Ja. En ik ben zo geïntimideerd door die - hoe heet de man die altijd zegt dat iedereen zonnebrandcrème op moet doen 's ochtends?

NYD: Jonathan Van Nessss.

ML: Ja, dit weet jij.

NYD: Ik weet alles.

TITIA: Dus hij vertelt dat altijd tegen al die mannen, en ik dacht opeens: oh my god, ik draag geen zonnebrandcrème elke dag. Dus ik ben naar Sara, een vriendinnetje die bij de ELLE werkt, die daar ook veel over beauty schrijft...

NYD: Die gratis zonnebrand krijgt, dat is wat je bedoelt!

ML: Dure!

TITIA: Nee, meer de tips.

NYD: Oke, de tips.

TITIA: Want kijk, ik weet niks over - ik had dus geen morning routine. En nu heb ik een morning routine. Het bestaat echt uit dat ik verschillende crèmes op verschillende plekken, zonder allemaal toegevoegde dingen die slecht weer zijn voor m'n hoofd... Dus ik heb daar heel uitgebreid over nagedacht, en nu ben ik daar gewoon uitgebreid mee bezig.

NYD: Gewoon smeren, de hele ochtend.

ML: Met je ochtendroutine?

TITIA: Ik heb een ochtendroutine.

ML: Dat is leeeuk. Ik heb geen ochtendroutine.

TITIA: Zie je?

NYD: Ik ook... Nee, jawel, koffie drinken. Met Daniël.

TITIA: Maar Jonathan vindt het heel erg belangrijk, want het is ook gewoon heel even een momentje wat je voor jezelf hebt.

NYD: Ahhhw. Zo lief.

ML: Self-care!

TITIA: En dat kan 1 minuut duren, en dat is prima.

NYD: Da's een hele korte ochtendroutine.

TITIA: Gewoon toch even jezelf aangeraakt hebben.

NYD: Vanochtend ook gedaan?

TITIA: Zeker, ik... Het is m'n ochtendroutine!

NYD: Ja, tuurlijk. Ja! Eh ja, waarvoor jij vandaag hier in deze studio bent, is omdat je komt praten over onzichtbare ziektes, en dan wel MS, want dat heb je zelf.

TITIA: Ja.

NYD: Maar eerst gaan we het effe over wat anders hebben. Marie-Lotte, wat is het minst feministische wat je afgelopen week gedacht of gedaan hebt?

ML: Nouhou, ik heb een nieuwe accountant. En het is een vrouw. En ze is ook model. En telkens als ik het over haar heb nu, is het van: 'Nou, mijn accountant - en ze is ook model...' Dus ik blijf het de hele tijd soort van herhalen dat ze ook model is. Alsof het een of andere superbijzondere combinatie is, ik weet niet, alsof ik de eenhoorn heb gevonden onder de accountants ofzo.

NYD: Jij kan gewoon zelf nog niet geloven dat een *vrouw* een accountant kan zijn, en dan OOK nog model!

ML: EN model!

NYD: Ja. Dat is wel pijnlijk.

ML: Dus ik zat daar over na te denken, toen dacht ik, dat is eigenlijk niet zo heel feministisch, dat ik dat denk.

NYD: Ik wil wel graag foto's zien.

TITIA: Ik ook.

ML: Ik zal ze straks even laten zien, haha.

TITIA: Dit was het minst feministische wat WIJ hebben gedaan deze week. (Iedereen lacht.) Dat is dan meteen maar... 'Mogen we de foto's zien!'

ML: Hebben we dat ook weer gehad. Nydia, wat is het minst feministische wat jij hebt gedaan of gedacht?

NYD: Ja, dit is... Ik vind het een beetje gênant. Ik zag op een Instagram-account tekeningen van een vulva, gemaakt door homoseksuele mannen. Oftewel, dan dus door mensen die helemaal niks zouden moeten weten van vulva's. En toen dacht ik: (lacht) ik weet zelf niet zo goed waar een plasgat zit.

TITIA: Oooh, wat hilarisch.

NYD: Ik weet dat gewoon niet!

ML: Maar ik weet het ook niet, als ik er... Boven of onder? Ik weet serieus... Oh.

NYD: Titia? Help ons out.

TITIA: Nou, het zit zeg maar, het zit... richting je schaamheugel?

NYD: Het gat?

TITIA: Nee, de andere, ja. Je hebt zeg maar...

ML: Het kan boven of onder...

TITIA: ... je anus, en dan heb je nog dat stuk ertussen, dan heb je je... (Alledrie:) vagina! En DAN heb je je...

NYD: Plasgat. Hm.

TITIA: Plasgat.

NYD: Dankjewel.

TITIA: Maar als ik het nu verkeerd heb gezegd... (Ze lachen.) Nu word ik ook onzeker, omdat jullie het niet wisten.

ML: It's gonna hunt you forever.

NYD: Maar deze realisatie, ik dacht wel van jeezus Nydia.

ML: Je moet je eigen anatomie toch kennen.

NYD: Je weet niet eens waar je plasgat zit. Nou, dat. Titia?

TITIA: Ja, ik probeer nu eventjes mentaal naar m'n plasgat te gaan, hahaha. Om te kijken of ik hem kan voelen.

ML: Oke, jongen, even een momentje voor onszelf, even een moment samen naar ons plasgat.

TITIA: Nee, haha. Ik was naar... Ja, oke. Eh, mijn minst feministische moment was dat ik deze week naar meerdere spiritueel-achtige dingen ben geweest, dus meditatiecursussen, en tao-achtige dingen, weet je wel, een beetje uitproberen, daar ben ik weer opnieuw mee bezig - maar dat ik me de hele tijd extreem irriteer aan vrouwen die dat geven die op een zachte manier praten en verkleinwoordjes gebruiken. En ik vind eigenlijk dat iedereen zichzelf zou mogen zijn, en als iemand heel veel verkleinwoordjes wil gebruiken, dat dat dan gewoon mag. Maar alsnog kom ik dan zo'n les uit en dan moet ik daarna iemand bellen om erover te zeuren dat ik gewoon 'niet in zo'n meditatieles kan zitten, hoe iemand ZO praat, bla bla bla!'

NYD: 'Een dekentje.'

TITIA: 'Een dekentje. Pak even het kussentje, je mag gewoon kussentjes om je heen...'

ML: 'Sluit je oogjes!'

NYD: Ulgh! Nee! (Ze lachen.)

TITIA: Ja, dus ik vond dat ik gewoon... Of ik moet gewoon niet meer naar die lessen gaan. Maar misschien is het niet eens zo erg dat ik me irriteer, maar dat ik het daarna dus dan tegen mensen wil zeggen. 'Vind je dat ook niet?' Weet je wel, dat ik dan medestanders verzamel om gewoon te bitchen, ofzo.

NYD: Bitchen op andere vrouwen. Die gewoon lekker zelf mogen weten of ze kussentjes zeggen!

TITIA: Yes!

NYD: Maar ja, oke. Tijd voor post!

ML: Tijd voor post, en niet zomaar post! Intersectionele post. Van Eva.

NYD: Op Instagram kregen we het, of niet? Weet ik eigenlijk niet.

ML: Ja.

NYD: Zal ik het voorlezen?

ML: Doe het.

NYD: Ik ben niet goed in voorlezen per se.

ML: Jaaawel. Dat kan jij.

NYD: Ik ga het proberen. 'Hoi Marie Lotte en Nydia (het is niet gericht aan Titia, sorry, maar je mag wel meepraten). Van de week heb ik jullie pleidooi in 1 ruk uitgelezen. Zo herkenbaar en grappig, well done. (En dan een emoticon van een - iets met... Ja, kan het niet zo goed uitleggen.)'

ML: Zo 'perfect'!

NYD: Perfect.

ML: 'Goed gedaan!'

NYD: 'En luisterde ik de podcast op de fiets. Ook zo herkenbaar. Onder andere jezelf op onbewuste onfeministische uitingen betrappen als 'hey jongens!' tegen een groep. Jullie pleidooi heb ik ook gecirculeerd onder vriendinnen, zussen en collega's. (Dat vind ik heel erg leuk om te lezen.) Na het gesprek over vrouwen in de geschiedenisles deed me denken aan het gebrek aan vrouwen in de wetenschap. Ik werk zelf namelijk voor een universiteit en ook daar komt dus een feministische houding zeker van pas. Zie www.athenasangels.nl (Zet ik ook wel even in de shownotes.), vol voorbeelden van seksisme en andere rare uitingen in de academia.'

ML: Ja, en we hebben even op die website gekeken, en eigenlijk, we kwamen daar anekdotes tegen wat vrouwen in de wetenschap overkomt, wat best shocking is, ik ga er eentje voorlezen. 'Ik was op een bijeenkomst voor hoogleraren, waarbij het merendeel van de bezoekers oudere heren waren. Ik stond te praten met een vrouwelijke hoogleraar en we stonden in de buurt van een tafel waar stropdassen konden worden verkocht. Een van de heren kwam enthousiast op ons aflopen met de vraag of wij van de stropdassenverkoop waren.' En ik vond dat ZO shocking!

NYD: Zo kut!

ML: Dat er dus vrouwen op een academische bijeenkomst zijn en dat dan aangenomen wordt dat zij van de verkoop zijn.

NYD: Echt...

TITIA: Maar denk je niet dat je dat zelf soms ook per ongeluk wel doet?

NYD: Absoluut.

ML: Ah ja, zeker.

TITIA: Dat je dus ergens bent en dan een vrouw ziet en denkt... Weet je wel. Misschien dat wij er iets bewuster van zijn, dat we denken 'dat mogen we niet zomaar aannemen!', maar dat je toch denkt: 'Oh, zij is waarschijnlijk van...'

NYD: Ja, dat als je binnenkomt in een groep waar allemaal mannen en vrouwen staan, en dat je dan een hoofd-iemand moet hebben, een baas ofzo, en dat je dan...

ML: Dat je op zoek gaat naar een man.

NYD: Tuurlijk, ja.

ML: Maar goed, bewustwording is stap 1, he, jongens!

NYD: Ja. Maar bedankt voor deze tip - fascinerende website. Dan ga ik verder met voorlezen. 'Verder ben ik benieuwd naar jullie visie op intersectioneel feminisme. Afgaande op de cover van jullie boek ziet het er heel inclusief uit. Vrouwen met verschillende lijven en kleding. Maar: in gesprek met een diverse club collega's en vriendinnen over jullie pleidooi kwamen we tot de conclusie dat we een inclusieve, meer intersectionele visie een beetje missen in het boek. De kruisingen tussen vrouw zijn... (En dan komen er een paar voorbeelden.) Stad versus platteland, leeftijd, al dan geen migratie-achtergrond, geloof, opleidingsniveau, etcetera. Ik zou het een interessant perspectief vinden. Misschien iets voor de podcast? Anyways, keep up the good work, ik merk echt dat na het lezen van jullie pleidooi ik eens te meer me weer extra bewust ben van alle impliciete EN expliciete situaties waar een flinke dosis feminisme op z'n - of is het haar? - plek is. Merci daarvoor.' Lief!

Dankjewel Eva!

ML: Goed gedaan, Nydia. Dat voorlezen.

NYD: Oh ja, ze zegt ook nog: 'Ben benieuwd naar de komende podcast, joe.'

ML: Dankjewel, haha. Belangrijke zin.

TITIA: Is dit iets wat jullie in de planning hebben staan, een gast die wat meer ervaringen kan geven over...

NYD: Intersectioneel feminisme?

ML: Jaha, nou...

NYD: Laat jij er nou net eentje zijn!

TITIA: Ook, maar ik ben natuurlijk... Ja. Dat is waar.

ML: Ja, want je denkt al snel aan kleur, natuurlijk, huidskleur, ja. Maar als je - ja, nee, dat is eigenlijk vraag 1:

NYD: 'Wat de fuck is...'

ML: 'Wat de fuck is interseksueel, eeeeh, intersectioneel feminisme?!'

NYD: Oke, dan komen we WEER bij iets gènants, namelijk, voor Damn Honey (samen met **ML:**) wisten wij dit niet. Kijk, Marie Lotte en ik hebben dat boek geschreven in 1,5 week. Wij hebben ons niet kunnen inlezen, er was weinig tijd voor.

We hebben niet allerlei literatuur en wetenschappers en - helemaal niet. Het is alleen maar gebaseerd op onze eigen ervaringen. Dus NA het boek zijn we wel steeds meer gaan lezen, want het is een onwijs interessant onderwerp, daarom maken we ook deze podcast. En toen kwamen we dus erachter wat het begrip intersectioneel feminisme is, en ik kan het wel even kort uitleggen. Een paar facts. De eerste keer dat het genoemd werd, was door een Amerikaanse advocaat, hoogleraar en feministe. Ze heet Kimberlé Crenshaw. En dat is al in 1989. Lang geleden. En zij wees erop dat mensen achtergesteld worden, dat dat vaak niet om 1 ding is, maar dat het een kruispunt is van verschillende dingen. Dus bijvoorbeeld: dat je achtergesteld wordt omdat je vrouw bent, maar ook door je huidskleur. En die twee dingen, die kan je dan dus eigenlijk niet los van elkaar zien. En dat kan dus niet alleen over huidskleur gaan, maar ook over sociale klasse, afkomst, opleiding, seksualiteit, enzovoort. Dus dat kruispunt van verschillende dingen waardoor je achtergesteld wordt, dat kan je niet los van elkaar zien. Dat is wat intersectioneel feminisme is.

ML: Ja, en hoe meer factoren op jou van toepassing zijn, dat heeft allemaal effect op hoe jij in het leven staat.

NYD: Ja, en hoe mensen met jou omgaan, hoe jij zelf de wereld ervaart...

ML: Precies, ja. En een voorbeeld van intersectioneel feminisme in ons boek, is bijvoorbeeld mijn verhaal over hoe ik sta te zoenen met mijn vriendin, en dat we voortdurend worden lastiggevallen door jongens of mannen die vragen of ze mee mogen doen. En ik vind het dan heel vervelend dat mijn relatie geseksualiseerd wordt, blijkbaar.

NYD: En dat komt omdat jij vrouw bent EN lesbisch. Dus niet alleen omdat je...

ML: Dus ik kan daarover praten, ik heb een ervaring meegemaakt - of, ik maak ervaringen mee, en daar schrijf ik over in het boek. Maar jij kunt daar niks over zeggen.

NYD: Ja, want ik ben vrouw en hetero, en dan ben ik ook nog eens blank en hoogopgeleid, dus ik heb ontzettend weinig achtergesteldheid, waar ik oprecht iets over kan zeggen.

ML: Jij bent eigenlijk alleen maar vrouw, haha.

NYD: Ja... Ja. Dat is zo, ja. Dus ik kan me niet uitspreken over al die andere dingen, want ik kan het niet... Nee, wacht. Ik zeg het verkeerd. Ik kan niet vanuit mijn eigen *ervaring* me daarover uitspreken, ik kan wel zeggen 'ik vind het heel fucked up, ik

vind het kut, er moet iets aan gedaan worden,' maar ik kan nooit oprecht weten hoe de ervaring is.

ML: Precies. En dat is juist een beetje het ding met ons boek, dat is één en al ervaring, het is geschreven in 1,5 week, op pure adrenaline en passie, en we gingen gewoon alle shit die wij meemaken, gingen wij opschrijven. Dus het is een boek dat wel geschreven is VOOR iedereen, maar niet OVER iedereen, want het gaat alleen over ons. En ik kan schrijven hoe het is om vrouw te zijn en lesbisch, Nydia over vrouw zijn.

NYD: Puntje puntje puntje... Haha.

ML: En die persoonlijke verhalen hebben we opgeschreven. En alle voorbeelden komen dus van onszelf, en waar we de kans kregen, hebben we het zo inclusief mogelijk gemaakt.

NYD: Ja, dus bij een paar, er zijn een aantal lijstjes die erin staan, nou, daar hebben we geprobeerd om zo ruimdenkend mogelijk te zijn. Maar ik kan me dus wel heel goed voorstellen dat als je ons boek leest en wij zeggen van eh, 'Draag lekker wat je wilt!' dat je dan denkt van: 'ja, maar, ik kom dus uit een familie waar dat helemaal niet gewaardeerd wordt, of niet kan.' Of 'Ik werk op een kantoor waar gewoon alleen maar stropdassen werken. Ga dan maar eens zeggen dat ik lekker met m'n roze haar in m'n jurkje naar kantoor moet komen!' Dus dat mensen denken van, ik loop daar en daar tegenaan en daar zeggen jullie helemaal niks over. En we hebben dus ook wel dit soort commentaar gekregen, namelijk iemand die zei: 'Je merkt heel erg dat het door kinderloze dertigjarigen is geschreven.' Klopt. We hebben geen kinderen.

TITIA: Die mogen er ook zijn, hè! Haha.

NYD: Jaha! Ja, nou ja.

ML: Is ook gewoon oké!

NYD: Maar daar kunnen we dus niks over zeggen. Of: 'Ja, ik ben ouder, voorbij de 60, en ik word veel minder opgemerkt, dus ik word eigenlijk een beetje genegeerd, want ik mag niet meer meedoen,' daar staat ook niks over in het boek. Ja, klopt.

ML: Ja, het klopt en ik denk dus dat het commentaar dat we krijgen is terecht, als je echt kijkt naar de inhoud van het boek en je leest het dus van: 'OH! Feminisme!', maar ik denk, je moet ons boek meer een beetje zien als een soort opstapje of een soort kick-start over ons, over en in het feminisme. Dus het is alleen onze eigen persoonlijke ervaring. En tijdens het schrijven ervan ging er ook een wereld voor ons

open. Zoals: het begrip intersectioneel feminisme! En die wereld proberen we daarom in deze podcast te verkennen, door mensen uit te nodigen met andere ervaringen dan wij. Bijvoorbeeld nu ook Titia, en vorige week Maud, en Mark enzo. We willen graag de verschillende verhalen delen en hebben natuurlijk zelf ook een hoop te leren.

(HOOFDGAST INTRO)

NYD: Ja, we moeten het even hebben over: onzichtbare ziektes. Want daar ligt nogal een stigma op, mensen kunnen er onwijs veel last van hebben, los van dat ze de ziekte *hebben*, dus hoe er naar hen gekeken wordt. We hebben even heel kort onderzoek gedaan, dat betekent Google, en volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is bijna 80% van alle huidige ziekten een onzichtbare ziekte. Chronisch. Nou, waar moet je dan bijvoorbeeld aan denken? Dat kan een mentale ziekte zijn, dus dat kan iets zijn zoals bijvoorbeeld depressie, reuma, fibromyalgie, endometriose, lupus, migraine, maar ook bijvoorbeeld MS. En daarvoor hebben we Titia uitgenodigd vandaag. Om het over dit onderwerp te hebben. Hoi nogmaals.

TITIA: Jaaa. Hoi!

NYD: Kan jij eerst kort iets vertellen over MS? Dus wat het is?

TITIA: Ja. Heel veel mensen denken dat MS een spierziekte is. Dat dacht ik misschien zelf ook wel. Ik kende al wel wat mensen met MS, dus ik wist er misschien al wel ietsjes meer van. Maar het is eigenlijk een auto-immuunziekte. Dat betekent dat het lichaam zichzelf aanvalt. En er zijn verschillende auto-immuunziekten, en bij MS valt het lichaam zichzelf aan op het gebied van de hersenen en het ruggenmerg. Dus het zenuwstelsel. Ik hoop dat ik het goed zeg hoor, want ik moet eerlijk zeggen dat ik ook maar gewoon een beetje, laat ik heel eerlijk zijn, niet heel erg van de details ben. En bijvoorbeeld, je kunt een 'Schub' krijgen als je MS hebt, een aanval. En dan komt er een ontsteking, bijvoorbeeld op een plek in je hersenen, en op dat gebied kan je uitval krijgen, door je benen, dat je been het niet meer doet, of de kracht daarin, of beweging, dat je niet meer kan aansturen. Of in je zicht. Gevoelstoornissen, daar heb ik nu vooral last van. Maar ook vermoeidheid, jqa, er zijn eigenlijk allerlei soorten symptomen die je kan krijgen. Dus het is niet 1 ding waar je last van kunt hebben, of heel duidelijk waar iemand last van heeft. Het is voor iedereen anders. En je hebt ook verschillende staten waarin je kunt zitten. Want je kunt alleen aanvallen hebben.

NYD: En dat dan na die aanvallen het weer...

TITIA: Herstelt.

NYD: Herstelt? Ja?

TITIA: Maar je kunt ook bijvoorbeeld een aanval hebben en dat het op zich wel herstelt, maar dat door de ontsteking er wel een kleine, ja, hoe zeg je dat, dat er wel een soort van...

ML: Beschadiging?

TITIA: Beschadiging blijft.

NYD: Littekens.

TITIA: Nou, die littekens blijven sowieso, want die zien ze dus: multiple scl...

ML: Sclerose.

TITIA: Ik kan het zelf niet goed uitspreken, haha. Betekent dus ook 'meerdere littekens'. En toen ze me gingen diagnosticeren, na de eerste echte heftige aanval, werd ik ook gediagnosticeerd omdat ze in de scans zagen dat ik al meerdere littekens had. Dat betekent dat ik al meerdere aanvallen heb gehad in m'n leven.

ML: Dus je hebt het ook al een tijdje zonder dat je wist wat het was, of zonder dat je echt klachten had?

TITIA: Ja, of je weet niet wat voor klachten in je leven, die je voorheen hebt gehad, komen door de ziekte. Het kan natuurlijk ook zijn dat de ontstekingen zijn geweest op plekken in je hersenen die niks doen, weet je wel.

ML: Oooh, oke, dus dat je het niet ervaart, omdat dat deel van de hersenen niet van belang is om te leven, ofzo, haha.

TITIA: Nou ja, of wat wij nog niet weten.

ML: Ja, ja, ja.

TITIA: En nou, dus je kunt een aanval hebben die herstelt of zeg maar een aanval die gedeeltelijk herstelt, en dan gewoon weer verder leven en misschien wel 10 jaar lang geen aanval hebben. Je kunt meerdere aanvallen achter elkaar hebben, je kunt ook een progressieve staat hebben, waarin het dus wel, ja, je een soort van achteruit gaat, langzaam. Bij mij is het - ze gaan er vanuit, omdat ze dus meerdere littekens hebben gezien, die dus hersteld zijn, dat het dus wel een 'relapsing remitting' is.

ML: Oh ja, relapsing.

NYD: Ja, ik heb dit gezien in je story op Instagram.

TITIA: Ja, dat het die variant is, daar gaan ze dan vanuit, maar dat *weten* ze dus eigenlijk niet.

NYD: Je tast in het duister.

TITIA: Ja, want dat kunnen ze pas achteraf - met achteraf bedoel ik gewoon als je...

ML: Als je oud bent, enzo.

TITIA: Ja.

ML: Als het einde eraan zit te komen.

TITIA: Ja, dan kunnen ze zeggen: 'Oh, dit was het.' Maar, ja, ze weten gewoon vrij weinig.

NYD: Dit is volgens mij iets heel herkenbaars voor onzichtbare ziektes, dus dat het heel vaak een heeeeel moeilijk proces is om erachter te komen *wat* je hebt, dat het meerdere jaren kan duren, en dat de artsen heel vaak ook niet weten...

ML: Waar ze mee te maken hebben.

NYD: Waar ze mee moeten beginnen, waar ze mee te maken hebben, dat je een eindeloos traject ingaat, dat er dan een diagnose komt die misschien dan ook maar een soort 'half' is. Dus je hebt nu wel een diagnose, maar dat je ook niet echt weet waar je nou aan toe bent. Welke therapieën helpen.

ML: Hoe ging dat bij jou?

NYD: Ja!

TITIA: Nou, bij mij, ik heb nu ook wat andere, vooral meisjes, want het is dus echt een 'vrouwenziekte', haha...

NYD: Ja he?

TITIA: Ja.

ML: Las ik al.

TITIA: Eh, leren kennen, die het ook hebben, en dan hoor je dus ook allerlei verschillende verhalen. En bij mij kwam die aanval, dus ik kon opeens niet meer lopen, omdat ik mijn linkertenen niet meer kon bewegen. En - of nee wacht. Ja, mijn linkertenen. En m'n buikspieren deden ook raar, dus dat gebeurde eigenlijk in een, ja, acht uur ofzo. Werd dat opeens steeds erger. En op een gegeven moment liep ik gewoon echt als een soort van, ja, gangster? Ik weet niet als wat.

ML: Lijkt me ook wel heel angstaanjagend eigenlijk.

TITIA: Als ik erover nadenk, ik was eigenlijk echt heel weinig bang. Ik was helemaal niet zo in paniek. Ik weet niet waarom? Misschien omdat ik me gewoon heel lekker voelde voor de rest, toentertijd.

NYD: Hoe oud was je toen?

TITIA: Dit is in eh... Het is heel recent pas. Dit is in februari gebeurd. Van dit jaar.

NYD Ooh echt! ZO kort geleden! Ja.

TITIA: Ja, ik ben gewoon iemand die dan meteen, zeg maar, er heel erg over praat ofzo. Zo ben ik denk ik dan, van sommige mensen krijg ik dan ook wel Instagram-berichtjes van... Nou ja, 1 van de redenen dat ik er zo open over ben, is dat ik er dus achter kom, dat er heel veel mensen het heel moeilijk vinden om er open over te zijn. Ik kan er wel wat redenen voor verzinnen waarom dat moeilijk is, maar ik kan niet niet open zijn, ofzo. Als mens. Dus toen dacht ik, nou, laat ik het er dan maar ook wel extra over hebben, want dan, ja, kan je toch misschien nog iets... Ik vond het heel prettig toen ik op een gegeven moment na 6 maanden op YouTube een meisje in Engeland vond die niet super... Eh, die gewoon wat meer op mij leek. Dus die niet of heel oud was, of gewoon iemand was die ik echt niet ben, of... weet je wel, alle sites die gaan over MS zijn ook heel lelijk en enzo. En toen ik dat meisje zag praten erover, toen voelde ik heel erg: representatie helpt gewoon heel erg! Dus daarom snap ik de vraag heel erg, want ik voelde gewoon, er was iets wat in mij wat meer... ja, ik weet niet eens, 'omarmd' werd, ofzo? Omdat je dacht: ik ben niet... Je bent wat minder alleen. Ook al spreek je haar niet. Omdat iemand het ook heeft, die er gewoon uitziet zoals jij.

NYD: En wat zijn dan redenen om het er *niet* over te hebben? Want jij hebt dus gekozen om dat wel te doen.

TITIA: Nou, ik merk steeds vaker dat ik denk: ooh, ik vind dit echt - hoe verder ik kom dit jaar, dit is wel echt lastig. Bijvoorbeeld met een nieuwe baan zoeken. Of, ik ben dus nu ook weer wat meer gaan acteren, en dan ga ik tegen de producent zeggen van: 'Hey hoi, leuk dat je me hebt gecast...'

NYD: 'Trouwens...'

TITIA: 'Hier al wat dingen waar je rekening mee moet houden.' Vooral omdat ik nu een aantal klachten heb, en dan denk je toch van ja, je wilt niet dat ze denken...

ML: 'Dat wordt een lastig geval.' Ofzo.

TITIA: Dat wordt een lastig geval.

NYD: Jij 'bent' een lastig geval, en dat IS zo.

ML: En dat is nu eenmaal zo, en daar moet mee te werken zijn. Maar ik snap ook dat mensen dan denken van, ik houd het liever voor me, want...

TITIA: Ja, en vooral ook op het gebied van, weet je wel, castings ofzo, dan denk ik ook van ja... Ja, ik weet niet. Het is lastig. Maar, en: relaties. Nieuwe mensen

ontmoeten. Het is dus ook het stigma. Ja, ik vind, ik *vond* MS een vrij onsexy ziekte. En nu ik het zelf heb, natuurlijk, haha...

NYD: Jij bent sexy as hell.

ML: Jij doet HARD je best om het sexy te maken.

TITIA: Nou ja, je bent zelf sexy, of, ik vind mezelf vrij sexy en dan heb ik MS en denk ik: hoe kan ik dat dan nog onsexy vinden? Maar het is wel, ja, al dat soort dingen. Ik denk dat mensen dat moeilijk vinden. De manier waarop mensen reageren.

NYD: Gaan mensen zo heel erg van: 'Ga maar lekker zitten, Titia. Doe maar rustig aan.'

ML: Of overbezorgd doen?

NYD: Zo heel irritant doen?

TITIA: Mensen schrikken, niet allemaal, maar voor een groot deel, wat ik het meest meemaak is dat mensen erg schrikken. Want MS heeft een... Ja, dat is 1 van de dingen die ik heb geleerd in het ziekenhuis, is dat de meeste mensen die iemand kennen met MS, of weten dat de persoon MS heeft, dan weet je: die persoon zit in een rolstoel, en ja, die heeft zeg maar zichtbaar en vrij ernstig last.

ML: Maar dat is dan dus een vergevorderd stadium ervan?

TITIA: Dan weet je, die persoon heeft MS. En er zijn veel meer mensen die MS hebben, maar dat weet je dus niet, omdat, dat zijn mensen zoals ik, waarvan je niet weet dat ze MS hebben. Terwijl, ik heb OOK gewoon MS. En dat zei die persoon ook van toen ik hoorde dat ik MS had. Toen was ik natuurlijk erg geschrokken, want dan ga je allemaal dingen denken. En het was ook 1 van de dingen waar ik het bangst voor was het ooit te krijgen, want ik kende mensen met MS en toen dacht ik ohh...

ML: Dat wil ik niet.

TITIA: Dat wil ik echt niet. Dus, ik lag heel lang in het ziekenhuis, ze waren allemaal onderzoeken aan het doen, en toen dacht ik (fluistert:) als t maar geen MS is, weet je wel, dat je dat denkt. Maar, ja, mijn neef heeft ook MS, en toen...

ML: Is het erfelijk ook?

TITIA: Hm, ja, ze weten heel weinig. Ze zeggen in principe van niet, maar het is wel zo dat... Kijk, het is bepaald door, hoe zeg je dat, externe... iets wat je als je geboren wordt in een land, onder de ho...

NYD: Horizon?

ML: Onder de evenaar!

TITIA: Onder de evenaar! En je verhuist op je 15e hier naar toe, dan maak je geloof ik net zoveel kans. Of het is andersom.

ML: Maar hier, in de Westerse wereld, heb je meer kans op MS?

TITIA: Het is een Westerse ziekte.

ML: Oooh, oke. Huh!

TITIA: En ja, dus ze denken vitamine D, ofzo, bepaalde virussen, maar ze zijn er dus niet over uit. Maar, het is natuurlijk WEL zo dat je genen wel natuurlijk meer aanleg kunnen hebben om iets...

ML: Te ontwikkelen. Ja.

TITIA: En ik ga nu ook naar allemaal alternatieve mensen, die kunnen allemaal precies zeggen hoe het wél zit, die weten allemaal wél de antwoorden. Maar dan ga ik nu allemaal theorieën vertellen die... Haha, dat is misschien voor een andere podcast. De conspiracy-podcast. Ehm... Ik weet niet eens meer wat ik aan het zeggen was. Dat m'n neef, toen die avond dat ik het hoorde, had-ie me een berichtje gestuurd, over Facebook: 'Hey, ik hoorde het, rot, en als er iets is wat ik voor je kan doen...' Weet je wel, ja, blabla. En toen zei ik tegen hem, ik herinner me dit nog heel goed, ik zei tegen hem - we waren een beetje aan het kletsen en toen merkte ik hoe fijn het was om met hém te praten erover, in plaats van elke arts of persoon die zegt 'Ooh, het komt goed!' Dat je denkt NEE, ik heb MS, het komt niet goed! Het is niet leuk! Je begrijpt het niet *echt!*, weet je wel, die andere mensen die erover praten. En toen dus met hem erover praten, ookal zeiden we drie dingen, het voelde heel fijn, en toen zei ik tegen hem: hey, dit klinkt misschien onaardig, ik ben heel blij dat jij ook MS hebt, en ik bedoel niet... (Ze lachen) ... ik bedoel niet dat ik blij ben dat je MS hebt, maar voor mij is het heel fijn dat ik...

ML: Dat je je verhaal kan delen en kwijt kan en dat iemand je snapt.

TITIA: Ja. En toen zei hij tegen mij: ik heb het nooit echt erg gevonden. Toen zei ik: HUH? Wat bedoel je, ik snap het niet. En toen zei hij: ja, dat ik MS heb. En toen, ik weet nog echt dat mijn hersenen een soort van explodeerden, dat ik dacht, dat ik helemaal ging nadenken: hoe kan je dit niet erg vinden? En toen gingen mijn hersenen heeeel snel allemaal dingen bedenken, omdat het zo raar was wat ie zei, gingen m'n hersenen opeens op overload allemaal dingen bedenken: waarom zou het niet erg zijn? En toen voelde ik opeens een soort ruimte ontstaan om het ook *niet* erg te kunnen vinden.

ML: Maar soms heb je ook gewoon iemand nodig die dat tegen je zegt, zodat die klik in je hoofd opeens aangaat. Ik denk dat dat met heel veel dingen zo is. Want jij hebt dat beeld: het is een onsexy ziekte, ik wil het niet, ik wil het nooit. En dan is het zo en dan moet je dus daarmee leren omgaan.

TITIA: Ja, dus toen dacht ik echt, sindsdien, kijk, er zijn HEEL veel momenten waarop ik het WEL erg vind. Maar er zijn heel veel momenten waarop ik het ook niet zo erg vind. En dat merk je gewoon, dat het voor heel veel mensen - die zien het alleen maar vanuit het perspectief dat het heel erg is, en soms kan dat wel zwaar zijn. Maar ik... Ja.

ML: En jij wil ook via eh - jij deelt er veel over, op Instagram. Of: jij deelt erover, op Instagram. En daarmee wil je het ook waarschijnlijk iets minder zwaar maken, en iets minder heftig ook voor anderen?

TITIA: Ja, dat weet ik niet, want het is wel zo - kijk, het is heel grappig, ik heb ook allemaal boeken meegenomen, daar wilde ik... Nou ja, laat maar. (Ze lachen.) Maar ik las op een gegeven moment ook een interview, en dit is heel raar, maar je wilt ook wél dat mensen het erg vinden.

NYD: Tuurlijk, ja!

TITIA: Als ik tegen iemand zeg: ik heb MS, en iemand reageert niet...

NYD: Zo heel lauw-tjes, van 'oh ja...'

TITIA: Iemand reageert heel lauw-tjes, dan denk ik: what the fuck, wie ben jij, weet je wel. Het is heel weird.

NYD: Ja, maar alleen JIJ mag het niet erg vinden. Toch?

ML: Ja, jij, ja. Het is net als dat iemand - jij mag wel zeuren over je ouders, maar andere mensen mogen niks over jouw ouders zeggen. Dat is misschien dat.

NYD: Tuurlijk. Jij bent degene die ermee moet dealen. Als ik nu ga zeggen: 'Ja eh, Titia, kunnen we het dan NU weer even over iets gezelligs hebben, want dat stomme gedoe, da's allemaal niet zo erg.'

ML: Maar we gaan OOK niet helemaal in zo'n gesprek over hoe zwaar en moeilijk het is. Dus het is daar een midden in vinden.

TITIA: Het is zo, je kunt het bijna niet goed doen. En dat is gewoon iets wat ik zelf ook altijd beseft. Het is heel ingewikkeld wat dat betreft, en ook misschien omdat het voor mij nog heel vers is. Ik weet ook niet - soms twijfel ik ook van is het wel slim ook om in zo'n podcast er al over te gaan praten terwijl ik nog niet alles weet, en er zijn mensen die nu luisteren die waarschijnlijk al veel langer te maken hebben met

bepaalde dingen. Maar ja, ik kan ook wel de hele tijd na gaan denken wat andere mensen zouden denken, maar daar ben ik mee gestopt.

ML: Maar het is ook gewoon weer: jouw persoonlijke ervaring die je deelt.

TITIA: Precies. Maar dus wat ik heel erg merk, of waar ik zelf nu heel erg veel mee bezig ben, is: als je dus MS hebt, krijg je ook heel veel respect. Haha.

NYD: Maar krijg je ook mensen die zeggen: 'MS, ja, is dat niet een beetje...?' Dus sceptici, of mensen die zeggen: ja, jij hebt gewoon geen zin om eh...

TITIA: Nee, nee, nee. Want daar voel ik een enorm privilege op het gebied van onzichtbare ziektes, en daar ben ik me erg van bewust. Maar dat is - ik zit nu in een situatie waar ik eindelijk de ruimte krijg, en soort van respect krijg, dat ik me kan gedragen zoals ik ... wil klinkt zo raar, maar ik kan de rust pakken die ik nodig heb. En als ik nu zeg: ik ben moe, dan zijn mensen zo: Oke! Ik hoef niet te verantwoorden dat ik moe ben. Als ik ergens last van heb, hoef ik niet te verantwoorden dat ik ergens last van heb. Er zijn heel veel ziektes die nog niet zo goed gedefinieerd zijn ofzo, ja, waarbij dat veel lastiger is. Dus ja, wat dat betreft voelt het ergens als een privilege.

NYD: Dat je in ieder geval een sticker erop kan plakken die mensen enigszins serieus nemen.

TITIA: Die mensen superserieus nemen! Als ik waarschijnlijk heel lang geleden geboren was, dan was ik in een gesticht gezet als hysterische vrouw, omdat als ze niet weten wat er met je aan de hand is, want dat is nog steeds wel zo eigenlijk, en je hebt gewoon allemaal rare symptomen, dan is het vaak mentaal he?

NYD: Ja, en dat schijnt dus ook bij heel veel vrouwen, ziektes die veel voorkomen bij vrouwen, dat daar veel minder onderzoek naar gedaan is, en dat je inderdaad al heel snel het stempel 'hysterische vrouw' krijgt.

ML: Ja, mijn vriendin heeft migraine en die loopt precies daar ook tegenaan. Dat is dus ook een ziekte die pas, ja, volgens mij best wel recent pas serieus genomen is als ziekte, terwijl het 1 van de meest invaliderende ziektes ter wereld is. En vroeger was dat dus ook iets gewoon voor hysterische vrouwen. Hoofdpijn. Zal wel. Werd niet serieus genomen.

NYD: Hormonaal.

ML: Hormonaal, zal wel meevallen, terwijl het echt verschrikkelijk is. ZO raar.

TITIA: Ik heb soms het gevoel alsof m'n lichaam aan het rebelleren is tegen het leven wat we leven.

ML: (fluistert) het patriarchaat!

TITIA: Nou, ik durf dat niet te zeggen, maar ik denk - dat is een gedachte die ik ooit heb gehad, maar ik heb het nog niet filosofisch uitgewerkt op papier. Dus ik durf er nog niet achter te staan. Maar dat was letterlijk wel 1 van de hoofdstukken...

ML: Ik wil dat je dit filosofisch gaat uitwerken op papier.

TITIA: Ja. Want ergens, kijk, ik kan het nog niet helemaal onderbouwen, maar het voelt zo. Het voelt echt alsof het 'in rebel' is tegen het leven dat ik aan het leven was.

NYD: En zijn er dingen die je heel erg mist? Die je nu niet meer kan doen?

TITIA: Ja, lopen.

NYD: Gewoon: lopen.

TITIA: Ik kan lopen hoor, prima, en niemand ziet ook aan me dat ik - nou ja, soms wel. Ik kan lopen, maar elke stap die ik zet, zegt mijn rechterbeen tegen mijn linkerbeen: 'Hey, je bent moe!' En m'n linkerbeen zegt: 'Amagamag... Ik ben een been.'

NYD: Oooh ja.

TITIA: Dus de hele tijd voel ik, en het voelt vreemd. Dus, mijn linkerbeen kon toentertijd - om even heel specifiek over m'n symptomen te zijn, haha - m'n linkerbeen kon tijdens de aanval de tenen niet meer bewegen, en had ik veel krachtverlies. En mijn rechterkant heeft een gevoelsstoornis gehad, nog steeds. Dus m'n linkerbeen is inmiddels helemaal genezen, maar mijn rechterbeen heeft een soort gevoelsstoornis, dus waarschijnlijk ook 1 van de redenen waarom ik zo moe ben, is omdat er een soort van overload aan communicatie is tussen m'n hersenen en m'n been.

NYD: 'Nee, je kan wel lopen!' 'Nee, het lukt niet!' 'Jawel!' 'Niet!'

TITIA: Ja, de hele tijd aan het uitzoeken waar m'n been is.

NYD: En zijn er nou dingen die mensen om jou heen, of bijvoorbeeld opdrachtgevers, kunnen doen om het makkelijker voor jou te maken?

TITIA: Ja, dit vind ik nog even een hele moeilijke vraag, want het is dus ook bij zo'n gesprek over zo'n - bij een producent over een acteerklus - dit is heel recent, iets waar ik heel erg veel mee bezig ben geweest. Dat ik dan denk: zij hebben het echt helemaal goed gedaan, want zij hebben gewoon, toen ik gezegd heb 'ik wil er even over praten,' toen hebben ze gewoon meteen...

ML: Ruimte daarvoor gemaakt.

TITIA: Ruimte voor gemaakt, en ook de persoon erbij betrokken die er op de set mee te maken zou hebben, en gewoon heel erg goed geluisterd en gekeken van wat kunnen we voor je doen. Maar ik weet gewoon zelf nog niet - ik vind alles zo weird, de symptomen voor mij persoonlijk veranderen de hele tijd, dus echt per uur. Dus de ene dag ben ik heel erg moe, en de andere dag niet. En je voelt dan ook bijna zo: 'Ja, als ik dan nu ga zeggen dat ik misschien wel moe ben elke twee uur, en dan is dat dan helemaal niet zo, en dan hebben ze een ruimte voor me neergezet waar ik dan geen gebruik van maak,' ofzo. Ik denk over het algemeen dat het allerbelangrijkste is, is dus ja, gewoon het gesprek aangaan. Luisteren.

NYD: Luisteren!

ML: Dus je wilt wel graag dat mensen er naar vragen?

TITIA: Ik persoonlijk vind het fijn om erover te hebben. Dat was ook - mag ik gewoon heel eventjes het boekje pakken?

NYD: Ja hoor!

TITIA: Want ik was in een boekje iets aan het lezen, toen dacht ik, dit zegt me zoveel.

NYD: Pak het!

ML: Doe het.

NYD: Lieve luisteraars, Titia pakt nu het boekje. (Gestommel.)

ML: Hoor je haar het boekje pakken? Haha.

(Titia vaag op de achtergrond.)

NYD: Neehee, we gaan niet stoppen!

ML: Nee, we blijven gewoon lekker doorgaan, hoor.

NYD: We keep on rollin'.

ML: Ja, pak je boekje!

TITIA: Ja, daar ben ik weer. Oke, ik heb het. Ik ben Titia. (Ze lachen.) Ik heb het boekje inmiddels gevonden. Het is dus van Lieke Marsman. Het heet: 'De volgende scan duurt vijf minuten'. En Lieke Marsman heeft kanker gehad, en die vertelt, die schrijft daarover, en het is gecombineerd met gedichten en stukjes tekst, en het gaat ook over de politiek, want ze zegt: 'dat kan ik niet los van elkaar zien,' en ze schrijft op een gegeven moment: 'Soms ben ik bang dat kanker me egocentrisch maakt. Iemand vertelt iets en ik hoor de woorden niet. Denk steeds alleen maar: hoe snel kan ik dit gesprek op kanker brengen? Ik wil mijn verhaal nog een keer doen. En nog een keer. In gesprek met mezelf over kanker is het moeilijk om ook nog aan het

gesprek in de kamer deel te nemen. Ik schaam me. Zoveel mensen worden ziek, en toch heb ik het idee dat juist mijn ziekte het verdient om voortdurend het onderwerp van gesprek te zijn.' En dit vind ik gewoon een heeeel eerlijk stukje, wat gewoon best wel herkenbaar is. Omdat je toch - je bent er de hele dag mee bezig, en ik vind het heel fijn om het erover te hebben, maar soms merk ik ook dat ik denk: 'ja, moeten we het er nu alweer over hebben?' ofzo. Ik wil niet dat iemand me definieert bij mijn ziekte. Maar ik wil het er wel zelf graag veel over hebben.

ML: Tegelijkertijd de hele tijd over hebben.

TITIA: Dus het is zelf ook verwarrend. Je bent zelf ook de hele tijd: 'Wat wil ik nou?' aan het denken.

(Stilte...)

ML: Sorry! (Ze lachen.)

NYD: Heb je nog een laatste inzicht?

ML: Een laatste inzicht!

NYD: Wat je wil delen.

ML: Haha. Ik was zo gegrepen door je. Door je verhaal.

TITIA: Haha, door het mooie stukje tekst. Dat je net vroeg van: wat kan een werkgever doen, en dat ik het moeilijk vond om daar antwoord op te geven, omdat ik in het algemeen het gevoel heb dat deze samenleving niet...

NYD: Hij draait op snel, en produceren, en altijd doorgaan, en nooit ziek zijn.

TITIA: Ja, deze samenleving is niet ingedeeld om ziek te zijn. Dus, of ja, de samenleving, gewoon de manier waarop wij leven. Dus het is voor een werkgever ook oprecht moeilijk als jij ziek bent, is ook lastig. Dat is gewoon heel lastig en dat merk je ook. Met MS kan je dan nog best wel veel, ja, 'respect', het woord respect noem ik maar, maar mensen die nemen dat serieus. Terwijl je inderdaad heel veel ziektes hebt die onzichtbaar zijn, en misschien dus ook de naam daarvan wat minder serieus genomen wordt.

NYD: Ja, of dat het nog niet gediagnosticeerd is.

TITIA: Ja, of dat ze denken: het is mentaal, dus het is 'niet echt'.

NYD: 'Gewoon even schouderTJES!' SchouderTJES!

TITIA: Ja. Dus dat vind ik, daar ben ik veel mee bezig in mijn hoofd. Ja.

ML: En ik zag ergens op Instagram dat jij er een serie over zou willen maken, over MS.

TITIA: Ja, of niet willen, ik ben ermee bezig. Er is een comedy-serie in ontwikkeling over onzichtbare ziektes. Gaat niet alleen maar over onzichtbare ziektes, maar het hoofdkarakter heeft 't - toevallig! (Ze lachen.) En ik denk gewoon dat representatie, ook van onzichtbare ziektes, erg belangrijk is. Want als ik nu iemand zie met MS in een serie, dan is het altijd de vader. Was toevallig laatst in The Circle, geloof ik. Die film met dat meisje dat Hermelien speelt in Harry Potter. Hoe heet zij ook alweer, zij is supercool?

ML: Ooh, eeh, Emma Watson!

TITIA: Ja, en haar vader heeft dan opeens MS en dat is dan DRAMA**TITIA**SCH.

ML: En dan denk je: 'Ja, daar kan ik eigenlijk ook niks mee,' met zo'n...

TITIA: Nee. En de representatie is, waar we het eerder over hadden, gewoon superbelangrijk, en je merkt gewoon bijvoorbeeld dat, er zijn heel veel mensen die niet in een rolstoel hoeven te zitten omdat hun benen, die werken wel, maar die moeten om andere redenen in een rolstoel zitten. Maar die kunnen best wel even lopen. Die kunnen wel hun auto uitlopen om hun rolstoel te pakken.

NYD: Te pakken, ja!

TITIA: Om in een rolstoel te gaan zitten. Maar die krijgen daar dan allemaal scheve ogen over.

NYD: 'Die vrouw die kan gewoon lopen, en ondertussen moet ze...'

TITIA+ ML: 'Wat een AANSTELLER!'

NYD: Vreselijk, ja.

TITIA: 'Zij is de persoon die het verpest voor alle anderen door gebruik te maken van allemaal gehandicapten-privileges!' Maar je weet gewoon niet wat er met iemand aan de hand is.

NYD: Ja, dus er moet meer zichtbaarheid.

ML: Meer over praten.

TITIA: Meer zichtbaarheid over onzichtbaarheid.

ML: Ja! Mooi gezegd, haha.

TITIA: Nou ja, k merkte zelf gewoon dat ik dacht, want ik ben zelf de hele dag - ik blijf maar praten - ik ben zelf de hele dag bezig met het feit dat ik MS heb en waar ik allemaal last van heb. En in de zomer, tijdens m'n verjaardag, was ik eigenlijk te ziek om bij mijn eigen verjaardag te zijn. Want ik had het wel georganiseerd, maar de helft van de tijd heb ik gewoon beneden gelegen. En ik merkte gewoon dat

niemand... Totdat ik die Instagram-stories erover maakte, dat mensen niet wisten dat het eigenlijk slecht met me ging. Omdat, je ziet mij alleen als ik me goed voel.

NYD: Ja, jij bent gewoon Titia voor iedereen!

TITIA: En als ik me niet goed voel, lig ik in m'n bed.

ML: Dan ben je er niet.

NYD: En dan ben je dus alleen. Ja.

TITIA: En dat is iets waarvan ik denk dat heel veel - waar heel veel mensen last van hebben. En ik weet nog niet zo goed het antwoord daarop, maar ik denk dat representatie erg prettig kan zijn.

NYD: Dus ooit komt die serie.

TITIA: Oh ja, en die serie, volg me op Instagram want ik houd jullie op de hoogte!

ML: Goedzoo!

TITIA: Instagram is @titiahoogendoorn - hoogendoorn is met dubbel 'o'. Ik maak veel stories, soms praat ik over MS, ik neem ook mensen mee op shopavonturen, en ik ben dus die comedyserie aan het ontwikkelen.

ML: Heeft ie al een naam?

TITIA: Het heet (Miss) Ms. Chloe.

ML + NYD: Ms. Chloe!

NYD: Onthoud het!

TITIA: En als je het opschrijft, dan zie je waarom het Ms. Chloe heet.

ML: Je had het net ook nog...

NYD: Ik ben nu heel hard aan het nadenken hoor, want jij gaat hier overheen...

ML: Oh ja, sorry.

NYD: Als je het opschrijft?

ML: Als je het opschrijft, miss...

TITIA: Ja, M, S, punt...

ML: Ooooh, multiple scle-... (Met **NYD:**) OOOH!! Die is mooi, hahaha.

TITIA: Niet zelf bedacht, hoor. Door iemand anders bedacht.

ML: Duurde HEEL lang wel, haha. MS.

TITIA: En eh, ja, wordt gewoon fucking leuk, die serie, want ik ben gewoon al jarenlang geobsedeerd met comedy en hoe comedy werkt, en ik speel nu zelf ook in een comedyserie Vakkenvullers, binnenkort online op de NPO, KRO geloof ik. De YouTubes. Dus dit is al mijn droom sinds mijn twaalfde.

NYD: Cool.

ML: Leuk, ja! Ik wilde nog 1 ding zeggen, namelijk dat je het net had over een podcast waar jij zelf nu veel aan hebt? Als je die misschien nog even wilt pluggen?

TITIA: Ja, eergister kwam ik op Twitter, love Twitter, alle mensen die haten op Twitter zijn echt.

NYD: Twitteeerrrr!

TITIA: Die snappen niet wat ze missen, want ik kwam ook weer een podcast tegen, die heet 'Ziek! De Podcast'. En ik heb de aflevering geluisterd en dat meisje ging - dat gaat ook over, ja, eigenlijk waar we het nu over hebben. En zij vertelt ook, ik hoorde in haar verhaal ook dat zij het graag erover heeft, en dat ze ook af en toe denkt dat mensen dan denken: 'Heb je het er nou alweer over?' Je wilt er niet mee geïdentificeerd worden, het is niet je persoonlijkheid, maar alsnog wil je het er wel de hele tijd over hebben. En dat je gewoon merkt hoe prettig dat is, ofzo, en dat dat ook een raar soort iets is.

NYD: Een goeie cultuurtip dus: 'Ziek! De Podcast'. En verder iedereen Titia volgen op @titiahoogendoorn dus, Instagram, 'Dingen over Dingen' op YouTube, op Twitter... Je bent overall!

ML: Niets te missen!

TITIA: Ja. Twitter is 't iets anders, maar kan je ook gewoon effe googelen.

ML + NYD: Effe googelen, jongens. **ML:** Meisjes!

(DH YES/NO TUNE)

ML: Lielingsrubriek! Nydia, jij moest deze aflevering voor een DH NO zorgen. Iets waarvan je dacht: wat de fokking fack?

NYD: Het lukte weer, hoor! Geen probleem.

ML: Yesss. Of, nou ja eigenlijk, NO!

NYD: Luister hier maar even naar.

(FRAGMENT)

* Applaus, gejuich *

Mannenstem: Veel publiek hier langs de kant, mooi. Da's de molen, da's de Amstel. Daar is de tweede groep, en die komen door in 46:14. Die zijn niet verder achterop geraakt bij de kopgroep, integendeel: klein stukje dichterbij gekomen. Paar seconden, maar toch...

NYD: Nou, je luisterde dus naar de Amsterdam Marathon, die afgelopen zondag was. En wat opviel aan de uitzending en het commentaar was dat de elitevrouwen Vrijwel. Geheel. Genegeerd. Werden. Nou, er moet twee uur opgevuld worden als je naar een marathon gaat kijken op televisie, want het duurt ongeveer twee uur. Twee uur is heel erg lang, maar blijkbaar nemen ze dus niet de moeite om de elitevrouwen in beeld te brengen. Dat is erg.

ML: Dat is heel erg. En dan wel over molens!

NYD: Ja, het ging wel over molens en schapen en over heel veel saaie dingen, maar het ging niet over de mannen.

ML: Over de vrouwen!

NYD: Dan denk je dus misschien: nou... Over de vrouwen, sorry. Dan denk je: 'Stom, maar waarom is dat dan precies zo erg?' Nou, hoe hard die vrouwen dus lopen, het is blijkbaar nooit genoeg. Dus ze trainen zich helemaal kapot, net zo hard als die mannen, maar blijkbaar is het niet genoeg om ze in beeld te brengen. En Amsterdam is ook niet de enige marathon waar dit gebeurde, ook in Frankfurt gebeurde dit in 2017. En dat zorgt er dan weer voor dat vrouwen dus minder aandacht krijgen, minder sponsorgeld, lager prijzengeld als ze dus winnen. En doordat de vrouwensport dus zo weinig podium krijgt, staat het wereldrecord dus al vijftien jaar. Het vrouwenwereldrecord van de marathon. Want waarom zou je heel hard gaan trainen. Je krijgt toch geen geld, dus waarom zou je het eigenlijk doen?

ML: Nul motivatie.

NYD: Ja! Terwijl, er zijn dus daadwerkelijk vrouwen die dit wel proberen, er zijn steeds meer vrouwen die elite willen worden - maar dat werkt gewoon niet!

ML: En is het dan - want ik kan me voorstellen dat veel mensen zeggen van: 'Ja, maar luister nou, vrouwen zijn ook gewoon minder snel dan mannen'?

NYD: Maar het is natuurlijk een eigen verhaal wat zij hebben. Dus vrouwen onderling die gaan ook die strijd aan. En natuurlijk rennen ze minder hard dan de mannen. Je zou nog kunnen zeggen: komt dat puur alleen door spierkracht of komt dat ook omdat ze al jaaaren meer een voorsprong hebben op de vrouwen? Dus dat is nog even een sidetrack. Want bijvoorbeeld bij lange afstanden, dus bij...

ML: Dat denk ik wel. Want...

NYD: Echt lange afstanden, voorbij de 40, ultra-marathons, daar lopen vrouwen en mannen redelijk gelijk op. Dus dat is ook wel weer fascinerend.

TITIA: En kan het iets te maken hebben met gewoon de bouw van een vrouw?

NYD: Ja, precies. Ja.

TITIA: Dat die minder ingesteld is voor sprints?

NYD: Ja. Maar je kan dan natuurlijk het verhaal van de vrouwen vertellen, EN het verhaal van de mannen vertellen.

ML: Ja, als twee verschillende dingen.

NYD: Ja. En wat ze bijvoorbeeld in New York doen, is de vrouwen eerst laten starten. En dan komen de mannen later ze inhalen, dan heb je dus dat het gelijk op gaat. Visueel. Dus daar zijn ze heel bewust bezig met storytellen, en ervoor zorgen dat er evenveel verhaal naar de vrouwen als naar de mannen gaat, zodat ze evenveel podium hebben. Wat gewoon helemaal zo zou moeten zijn.

ML: Ja, zo moeilijk is het eigenlijk ook helemaal niet!

TITIA: Zijn er veel vrouwelijke presentatoren?

ML: Nee.

NYD: Nee, dat is dus ook een probleem, dat vaak de mensen in de studio die er commentaar op moeten geven, dat die helemaal niet weten wie die vrouwen zijn, en wat het achtergrondverhaal is. Wat ook een probleem is. En in Engeland heb je Paula Radcliffe, en zij is dus de wereldrecordhouder, en in Engeland wordt het dus veel beter gedaan, want daar zit zij vaak in de studio. Dus dat is ook weer iets.

ML: En mensen kennen haar ook, als diegene die rent.

NYD: Precies, ja. Maar ik kan er een kleine DH Yes van maken, want ik werd hierop gewezen door Nanna Munnecke, en zij is 1 van de oprichters van @voltwomen, dat is een Instagram-account, een soort platform voor loopsport en vrouwen, en het is supercool. En zij heeft hier dus ook een heel goed blog over geschreven, wat ik ook in de shownotes zal zetten. Dus kleine DH Yes: volg @voltwomen. Go vrouwen, go hardlopers!

ML: Dat klinkt leuk. Yayyy!

NYD: Ja. Marie-Lotteee, gelukkig heb jij een DH Yes.

ML: Ik heb er 1. Mijn DH Yes is Lady Gaga. Want zij is een powervrouw. En ze was aanwezig op het Women in Hollywood-evenement laatst, half oktober geloof ik. En dat wordt jaarlijks door het magazine ELLE georganiseerd. Want ze heeft haar eerste stappen in Hollywood natuurlijk gezet met de epische tranentrekker 'A Star Is Born'. En ze stal de show met zowel haar outfit als haar speech, want ze droeg namelijk een oversized mannenpak van Marc Jacobs, en in haar toespraak die avond licht ze toe dat ze zich in dit pak zichzelf voelt en heel empowered. En ook al

kon ze kiezen uit allemaal prachtige jurken van de beste designers, ze heeft uiteindelijk toch voor dat pak gekozen. En in de speech vraagt ze zichzelf wat het betekent om vrouw te zijn in Hollywood, en dan zegt ze eerst van: 'We zijn niet objecten om de wereld te entertainen, en we zijn ook geen, ja, je moet ons niet tegenover elkaar zetten om te kijken wie het mooist is, het is geen mega-beauty pageant, maar we zijn stemmen die echt iets te zeggen hebben, we zijn diepe gedachten, we hebben ideeën, overtuigingen, waarden. EN we hebben de macht om ons uit te spreken en om te vechten als ons het zwijgen wordt opgelegd.' En dat is dus wat ze doet met deze outfit: ze maakt een statement en ze vecht terug.

NYD: Go Gaga!

(Fragment)

Lady Gaga: As a sexual assault survivor, by someone in the entertainment industry, as a woman who is still not brave enough to say his name, as a woman who lives with chronic pain, as a woman who was conditioned at a very young age to listen to what men told me to do, I decided today I wanted to take the power back. Today I wear the pants.

ML + NYD: YESSS!

ML: Kippenvelmomentje wel. En deze vrouw: hell yeah. Ze vecht voor verandering en gebruikt haar stem als Hollywood-powervrouw om shit te veranderen. Dus zij is mijn DH Yes, deze week. Kijk!

NYD: Ja, en ze heeft dus een onzichtbare ziekte, he. Fibromyalgie heeft zij toch?

ML: Ja, en dat is - die wordt niet serieus genomen trouwens.

TITIA: Nee, pleeease, kijk die documentaire over Lady Gaga op Netflix. Deze chick heeft zoveel gevoelens, ja, ik vind dat heel prettig.

ML: Haha, zoveel gevoelens. Ik vind dat ook heel prettig.

TITIA: Ja, maar jaaa, damn honey! Zeg maar, zij is zo fucking... Ik denk ook, A Star Is Born, mag ik?

ML: Jaha, ik wilde daarover beginnen, want ik dacht trouwens dat A Star Is Born mijn DH Yes zou worden. Want ik hoorde dat Lady Gaga flink wat input had gehad in het script. Dus ik ging daarheen, want 'hallo, LEUK'... Maar toen viel het me nogal tegen. En jij zei net dat je hem ook hebt gezien en - ja, wat vond jij?

TITIA: Nou, ik vond aan het eind...

ML: Oh, trouwens, even, misschien...

NYD: Spoilers!

ML: Spoiler alert misschien.

TITIA: Nee, ik ga nu gewoon zeggen dat ik denk van ja, ze had gewoon zoveel... Ik vind gewoon: haar acteren is gewoon zo recht in je hart. Omdat, je voelt gewoon hoe echt ze is, want ze is gewoon net zoals in die documentaire ofzo.

ML: Ja, dat vond ik trouwens ook hoor. Maar heel even kort waar het over gaat, want A Star Is Born is de derde remake van de gelijknamige film uit 1937.

NYD: Ja, wist jij dat?

TITIA: Ooooh.

NYD: De vierde, toch? Dit is toch de vierde? Er zijn er al drie ge-...

ML: Dit is de derde remake. Er is er 1 in de jaren '50, '70 en nu.

NYD: Ja, oke, je hebt een echte en daarna nog drie remakes.

ML: Ja, dus derde remake. En ik heb die andere films niet gezien, dat wil ik graag alvast eventjes zeggen, dus ik zag alleen deze film, in 2018, in deze tijden van Me Too en de vierde feministische golf, en ik verwachtte HEUS geen feministische klapper. Want ik had ook gewoon zin in een sprookje: meisje van eenvoudige afkomst groeit uit tot wereldberoemde mooie zwaan en vindt de ware liefde while she's at it.

TITIA: Geleid door een man.

ML: Dus ik had... Ja, maar ik had...

TITIA: De man ontdekt haar talent.

ML: Maar dat is het! Ik was teleurgesteld, omdat - de film is eigenlijk dit: man helpt vrouw, want ze kan het niet zelf ofzo, en man duwt vrouw voortdurend over grenzen heen die ze fucking duidelijk aangeeft!

TITIA: Ja, maar vrouw inspireert ook man, haha.

ML: IS dat zo dan? Want ik zat twee uur lang te kijken en het enige wat ik de hele tijd dacht over die hoofdpersoon Jackson, was: 'LUL! ZAK! Ze zegt toch NEE!' En leuk contrast vond ik ook wel dat ik met m'n bestie dus in de bios zat en zij zat helemaal onderuit gezakt zwijmelend ernaar te kijken. En ik begreep het gewoon niet, want: hoofdpersonage Ally gaat de hele film lang schoorvoetend en zichtbaar overrompeld akkoord met een date, een optreden, een huwelijk.

NYD: Een huwelijk he!

ML: Een tournee, een andere haarkleur, Het is echt vrijwel nooit haar idee. Ze is nooit in eerste instantie enthousiast, ze doet het uiteindelijk toch, en in het hele verhaal maakt ze misschien drie eigen keuzes. En de film wil je doen geloven dat je naar een sterke, getalenteerde, bewonderenswaardige vrouw aan het kijken bent, en het is allemaal episch, met mooie muziek en goeie stemmen en smachtende blikken. En ik zag in Ally dus vooral een soort pop die door de mannen in haar leven wordt gebruikt. Door haar vader om voor haar te zorgen, door haar liefde Jackson om zich aan op te trekken en z'n emotionele zoi op te lossen, door haar manager om geld te verdienen. En *nergens* in de film was een andere vrouwelijke bijrol te bekennen die iets te zeggen had.

NYD: Die sterk is.

TITIA: Waar.

ML: Wat ik ook nogal... Nou, niet eens sterk, het was gewoon, ja, het was niks! Drie zinnen. En dan is het - ik dacht echt, we zijn allemaal gebrainwasht in het denken dat dit romantisch is. Dus deze film is wat mij betreft een...

(TUNE TOF SAUSJE)

ML: Een tof sausje ja, hartstikke mooi gemaakt, goed gecast, goed geacteerd, want ja: Lady Gaga gaat echt recht in je ziel. En fantastisch gezongen. Chemie tussen de hoofdrolspelers, mensen, mensen. Ze hebben alles ingezet om het een eye-catcher te laten zijn. Het is prachtig maar ik dacht dus wel: onderliggende kutboodschap. Kan je je hierin vinden vraag ik me nu af, hahaha.

TITIA: Ik kan me hier zeker in vinden. Dit is ook iets waar ik over na heb gedacht, maar ik ben wel dus met het idee er al naartoe gegaan, dat dit zo'n soort film zou zijn. Wat misschien dus al part of the problem is.

ML: Ja, maar ik kon het dus ook gewoon echt niet zo leuk vinden toen ik het zag ofzo.

TITIA: Weet je wat ik wel heel... Het is moeilijk, want ze vertelt ook gewoon een verhaal van een vrouw, van hoe het wel vaak gaat.

ML: Ja, maar dat - juist dan denk ik: gebruik je stem, je film, om eens een andere boodschap te laten zien.

NYD: Ja, en weet je wat fascinerend is - oke, laat ik heel eerlijk zijn, ik heb niks gezien he, deze film niet, alle andere films ook niet, maar ik heb me er goed op ingelezen. En in de vorige films heb je dus bijvoorbeeld een hele sterke oma die

zegt: 'Go girl! Ga dat podium pakken, ga die acteerplek doen!' En dat is wel fascinerend, dat ze dat dus terug veranderd hebben.

ML: Echt NUL vrouwelijke... HOE dan?

TITIA: Dat je dat net zei, toen dacht ik echt: 'Wow, damn, je hebt zo gelijk,' ik haat dat normaal echt, dat ik naar een film kijk waar ik denk: oh, hier is 1 vrouw, die nog allemaal...

ML: Maar dat was zo, ik zat nog te denken: er zijn er twee. Een assistent van Jackson, en die zegt alleen maar: 'Jullie kunnen hierheen lopen en dan sta je achter het podium.' En de vrouw van de beste vriend van Jackson, die op een gegeven moment op het balkon staat en die zegt dan iets en dan zegt die jongen, die zegt dan...

NYD: 'Kleed je aan!'

ML: 'Ga je maar even aankleden,' terwijl, ze heeft een fucking pyjama aan. En dan denk ik echt: HALLO?!

NYD: Ja. En de derde, die is in de jaren '80 gemaakt, met Barbra Streisand.

ML: Zeventig.

NYD: Oke, dat weet ik niet. Eh, en dat is dus tijdens de tweede feministische golf. Als ik dit goed zeg - ik kijk nu even naar Marie Lotte. En daar was dus heel veel kritiek op, want die vrouw die was TE sterk en dat konden ze allemaal niet geloven.

ML: Echt alleen maar negatieve recensies kan je daarover vinden.

TITIA: Daaamn honey.

ML: Het is echt, het is... (Met **NYD:**) Damn Honey no!

TITIA: Maar, en wat vind je dan van dat - in de film wordt eigenlijk wel laten zien, je kijkt naar - want we zijn nu aan het spoileren toch?

NYD: Ja, we zijn aan het spoileren.

ML: Ja, dat mag gewoon, ja.

TITIA: Oke. Je kijkt wel naar Lady Gaga en je ziet wel dat ze onfeministisch behandeld wordt, dat ze gebruikt wordt, als een pop. Het wordt niet geromantiseerd.

ML: Ja, alleen het ding is... Is dat niet zo?

TITIA: Nou, dat wel, het wordt geromantiseerd. Ja.

ML: Ja, als ik keek naar die vriendin met wie ik was, en die zat daar echt een soort van: 'Oooh ik wil, een sprookje, en hij zorgt, oooh en ze wordt groot en hij HELPT haar en hij zorgt voor haar,' en ik dacht echt: hoe kan je dit nou romantisch vinden?

En ik denk dus dat veel mensen dat denken, en dat je dus, als soort van de schillen van je ogen vallen, dat je dat dan gewoon niet meer leuk of romantisch kan vinden.

NYD: Ik denk dat we het hierbij moeten laten, want anders gaan we hier nog een uur over zitten nadenken.

ML: Ik denk het ook.

NYD: Ik heb die hele film niet gezien, dus ik kan er niks over zeggen. Ik ga er wel heen.

TITIA: Ja, doen.

ML: Doe maar, ja.

TITIA: Ik heb...

NYD: Kritische blik maar ook met zwijmelblik.

ML: Ja, gewoon allebei. Geniet ervan.

TITIA: Ja. Ik heb het laatste kwartier gehuild.

NYD: Het hele laatste kwartier?

TITIA: Ik denk het wel.

NYD: Dat belooft veel goeds.

ML: Ik zat ook wel echt met kippenvel als zij zong hoor, het was prachtig.

NYD: Oke, mensen, mensen, lieve mensen. Dit was het alweer. Aflevering 3 van Damn Honey de podcast. Bedankt Titia!

TITIA: Jullie bedankt.

NYD: Voor je geweldige bijdrage en dat je aanschoof bij ons.

ML: En veel dank aan onze producer Daniel van de Poppe en onze jingle-meneer Lucas de Gier.

NYD: Dankjewel Eva voor het insturen van de brief, fijn dat je ons hier nog even extra op wijst, en we gaan absoluut ons best doen om nog veel meer inspirerende bijzondere vrouwen uit te nodigen die allemaal een eigen verhaal hebben wat wij niet per se hebben.

ML: Precies. Laat van je horen via Instagram, @damnhoneyhetboek OF mail naar info@damnhoney.nl want we love post en we lezen alles. Of doe het niet, want whatever.

NYD: Maar koop wel dat boek! Koop het, 5.99 via Scheltema.nl gratis thuisbezorgd en koop het!

TITIA: Ik heb het in 1...

ML: Joetjes!

TITIA: Ja, ik wilde nog even zeggen: ik heb het gekocht en in 1 ruk uitgelezen, in de zon, en het warmde m'n hart. Plottwists, bekentenissen...

NYD: YESSS! Dit is gewoon een live promo! Ga door!

ML: Doe het!

NYD: Dankjewelll.

TITIA: Comedy. Ja. Alles!

NYD: Doeiii!

ML: Doeiii!

NYD: Daaag! Auf Wiedersehen!

ML: Groetjes, dag, adieu! Auf Wiedersehen!

NYD: Buongiorno...